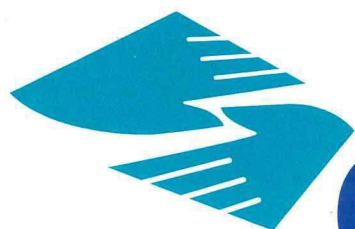
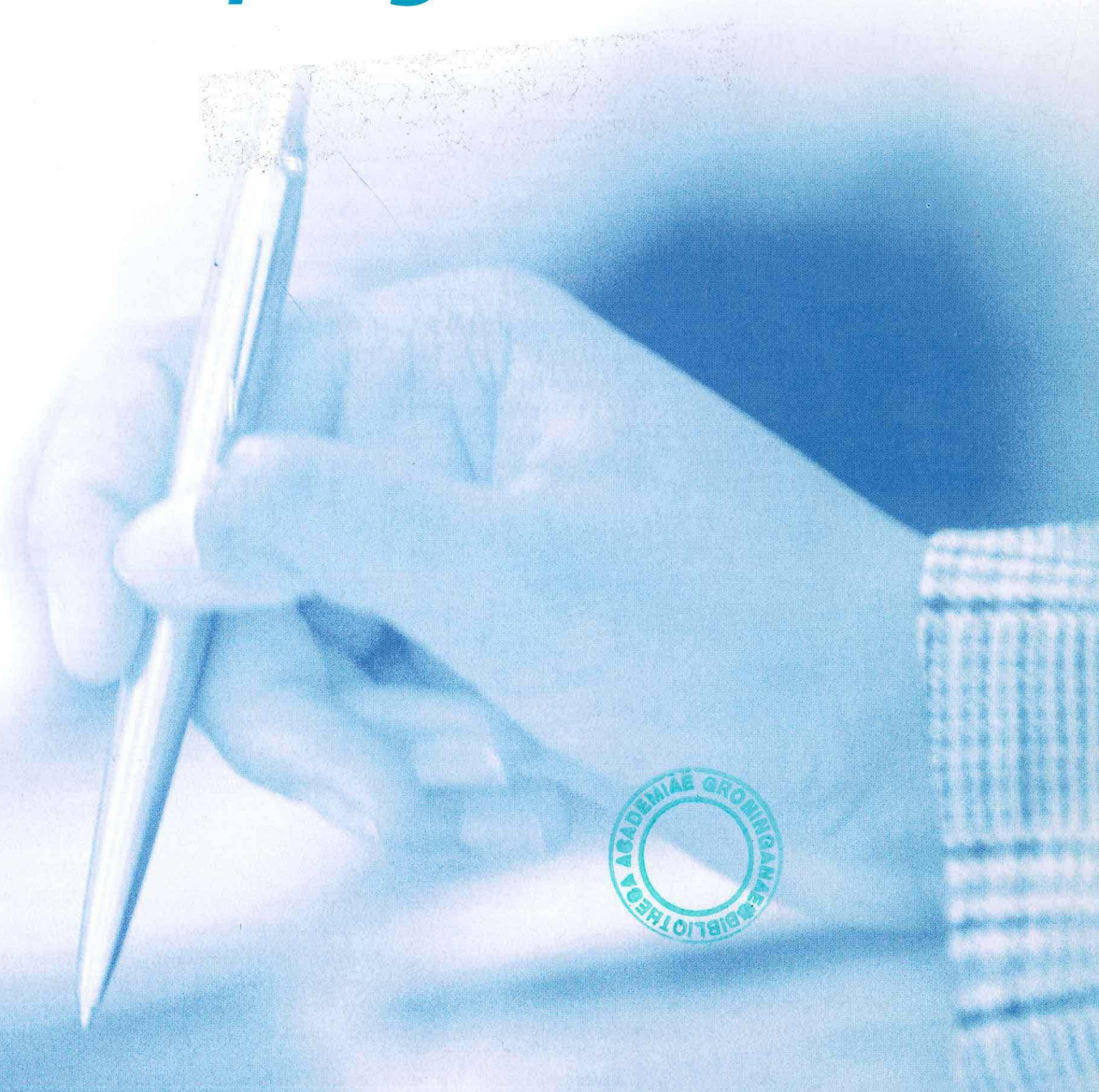

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

ChristenUnie

Kernprogramma

(2^e lezing)

Inhoud

Kernprogramma (2^e lezing) voor de ChristenUnie

1.	De maatschappij waarin wij leven	3
2.	Roeping van de overheid	4
3.	De taak van de overheid	4
4.	De zwaarmacht van de overheid	5
5.	Ons bestuurlijk bestel	5
6.	Europa	6
7.	Leven naar Gods geboden	6
8.	Ontplooiing van de burgers	7
9.	Rentmeester over Gods schepping	8
10.	Financieel en sociaal beleid	9
11.	Internationaal beleid	9

*Het kernprogramma voor de ChristenUnie is een uitgave van het Uniebestuur
gepresenteerd tijdens het eerste Uniecongres van de ChristenUnie*

27 mei 2000

Kernprogramma voor de ChristenUnie

1. De maatschappij waarin wij leven

1.1 In de maatschappij waarin wij leven is veel om dankbaar voor te zijn. We genieten vrijheid, rechtshandhaving, voorspoed en welvaart. Deze weldaden zijn een zegen van God. Mens en overheid zijn geroepen Hem daarvoor te eren en Zijn gaven op een verantwoorde wijze te gebruiken. We zijn op een verkeerde weg wanneer maatschappelijke en politieke verhoudingen louter in dienst komen te staan van materiële welvaartsvermeerdering en persoonlijke autonomie. Door de zondeval zoekt de mens het leven bij zichzelf. De samenleving vervreemdt daardoor van de dienst van God. De relatie tot de natuur raakt verstoord, de onderlinge verhoudingen tussen mensen verkillen en verharden. Dankbaarheid aan de God van hemel en aarde, de aanvaarding van Jezus Christus als Verlosser en de erkenning van Zijn gezag over alle dingen, openen een nieuwe weg en geven richting en zin aan ieders werk in politiek en maatschappij.

Toelichting: Het oude artikel was wat negatief en massief en was enigszins abstract. Gevraagd is meer het perspectief op de samenleving te tonen in verband met de geloofskeuzen van mensen. Dat is nu gedaan. Daarnaast redactionele wijzigingen.

1.2 Voor een samenleving is het van belang dat mensen met vreugde verantwoordelijkheden voor elkaar dragen en ook voor het geschapene. God heeft dat aan de mens in beheer gegeven. De kwaliteit van een gemeenschap blijkt onder andere uit de mate waarin de mensen de ruimte krijgen om zich te ontplooiën tot eer van hun Schepper en natuur en milieu tot hun recht komen. Daarvoor zijn gemeenschappelijke normen en waarden nodig, die actief worden overgedragen. De burgers van ons land dragen allereerst zelf hiervoor verantwoordelijkheid en hebben ook de taak - ieder op zijn of haar plaats - zich in te zetten voor de samenleving. De mens is immers als rentmeester in de schepping geplaatst.

Toelichting: Enkele redactionele wijzigingen. In plaats van 'bij te dragen tot een geestelijke ommekeer' is nu geformuleerd 'zich in te zetten voor de samenleving'. Dat past beter bij het politiek karakter van het program.

1.3 Overheid en politiek, die zich veeleer door de ontwikkelingen hebben laten meenemen dan er leiding aan te geven, dienen een andere levensvisie en een andere politiek aan te nemen. De overheid spoort de burgers aan op goede wijze verantwoordelijkheid te dragen voor henzelf, hun omgeving en de schepping. Er moet weer een besef zijn dat God mensen aanstelt als verantwoordelijken in Zijn wereld. De overheid scheidt op het publieke terrein de voorwaarden voor dit verantwoordelijk burgerschap.

Toelichting: De eerste zin van 1.4 (oud) is om inhoudelijke redenen de slotzin geworden van dit artikel. Verder: redactionele wijzigingen.

1.4 Wij geloven dat de overheid een ambt van Godswege draagt en de opdracht heeft de publieke samenleving te richten op de dienst aan de Allerhoogste. Ze geeft leiding aan een goede cultuur- en maatschappij-ontwikkeling om deze dienstbaar te maken aan de ontplooiing van alle mensen en recht te doen aan heel de schepping. Wat de Bijbel kwaad noemt in het samenleven van mensen, gaat ze tegen met de middelen die uit haar ambt voortvloeien.

Toelichting: Dit artikel gaat nu helemaal over de eigen verantwoordelijkheid van de overheid t.o.v. de samenleving. De eerste zin is nieuw; in de tweede zin is het 'leiding' in de plaats gekomen van het wat zwakkere woord 'richting'.

2. De roeping van de overheid

2.1 Overheden en burgers leven in een wereld die haar oorsprong en bestemming in God heeft. De overheid kan daarom niet neutraal zijn, maar behoort te erkennen dat Christus Koning is en dat zij in Zijn dienst staat (Romeinen 13:2). Onze grondwet behoort daaraan uitdrukking te geven. In een vrije samenleving met een grote verscheidenheid aan opvattingen geeft de overheid goede leiding wanneer zij haar beleid voortdurend toetst aan de Bijbel.

Toelichting: Bijbeltekst toegevoegd; de laatste zin is verplaatst en krachtiger geworden, i.p.v. het zwakkere 'zou...moeten'.

2.2 Overheidsbeleid kan nuchter en bezielend zijn. Nuchter, omdat de macht van de zonde en de vloek niet door mensen, ook niet door overheden, definitief kan worden gebroken. Overmoedig radicalisme van overheden is ongepast en zelfs gevaarlijk. Wel moet zij trachten door goed beleid de gevolgen van de zonde in te perken. Tegelijkertijd ook bezielend, omdat we er zeker van mogen zijn dat God zijn wereld niet in de steek laat. Door zijn Woord wijst Hij de weg aan, ook voor het overheidsbeleid. Immers, gerechtigheid verhoogt een volk (Spreuken 14: 34). Overheden moeten de burgers in die nuchterheid en bezieling voorgaan. Zo staan zij sterk tegenover krachten van zelfzucht en ontbindingen en eren zij de God die hemel en aarde, met alle bronnen van leven en welvaart, heeft geschapen en deze nog steeds in stand houdt.

Toelichting: Het redegave 'daardoor' is in de eerste zin weggelaten. Verder weglatingen en redactionele wijzigingen.

2.3 Ook als de overheid haar roeping niet beseft, willen we haar daarop blijven aanspreken en vanuit onze verantwoordelijkheid het goede zoeken voor de hele samenleving.

3. De taak van de overheid

3.1 De overheid houdt Gods eer hoog in de publieke samenleving. Bij de uitoefening van haar ambt hanteert ze de norm van de publieke gerechtigheid.

3.2 De overheid heeft de opdracht het goede te zoeken voor de burgers, in het bijzonder ook voor hen die kwetsbaar zijn en moeilijk voor zichzelf kunnen opkomen. Daarom pleiten wij voor bescherming van het leven, ondersteuning van allen die hulp behoeven en inspanning voor rechtvaardige verhoudingen in de wereld.

3.3 Ook overheidspersonen zijn zondige mensen en het kwaad kan zich via hen vestigen in politieke structuren. Daarom is een goed stelsel van democratische controle nodig om toe te zien op het juiste gebruik van de overheidsmacht.

3.4 De erkenning van de onderscheiden ambten van kerk en staat behoedt de overheid voor het toepassen van geestelijke dwang en bepaalt de kerk bij haar eigen taak: de Evangelieverkondiging. De overheid waarborgt de geestelijke vrijheid en respecteert de zelfstandigheid van de kerk in wetgeving en beleid. De overheid eert God en dient de samenleving door de publieke verkondiging van het Evangelie te garanderen. Ze ziet er op toe dat de kerkelijke samenkomsten ongestoord kunnen plaatsvinden. De zondagsrust wordt mede met het oog hierop door de overheid beschermd.

Toelichting: Het oorspronkelijke 3.1 is nu 3.4. geworden. Het artikel zet nu in met de taak van de overheid en laat dan zien wat er uit voortvloeit. Art. 3.2 (oud) is vervallen. De inhoud daarvan was al gezegd. Art. 3.3 is uitgebreid door ook het kwaad in de structuren te benoemen. Art. 3.4. is opnieuw geredigeerd.

4. De zwaarmacht van de overheid

- 4.1. De overheid heeft tot taak volgens rechtvaardige wetten de gevolgen van de zonde in de samenleving te beteugelen en bedrivers van ernstig kwaad in de openbare samenleving of in onderlinge menselijke verhoudingen te straffen.
De Tien Geboden van God, die Christus heeft samengevat in het gebod van liefde tot God en tot de naaste (Mattheus 22:37-40), zijn daarvoor de leidraad.
- 4.2 Het tegengaan van het kwaad in de samenleving vraagt grote zorgvuldigheid. Ten behoeve van een eerlijke en onpartijdige rechtspraak dient de rechterlijke macht onafhankelijk te zijn.
Toelichting: Slotdeel tweede zin is weggefallen (spreekt vanzelf); derde zin (oud) ook vervallen: te specifiek voor kernprogram.
- 4.3 Wij geloven dat God het geweld onder de mensen haat. Overheden kunnen echter genoodzaakt zijn geweld toe te passen ter bescherming van vrede en veiligheid, ook in internationaal verband.

5. Ons bestuurlijk bestel

- 5.1 Ons land dient een constitutionele monarchie te blijven onder het Huis van Oranje. De soevereiniteit van Nederland is opgedragen aan de Koning, die regeert bij de gratie van God. De Koning vertegenwoordigt de eenheid van het volk en spoort de leden van de regering aan tot een rechtvaardig en integer bestuur.
Toelichting: Gevraagd is de formulering 'bij de gratie van God' hierbij te gebruiken. Daarvoor is de formulering over 'Gods leiding in de geschiedenis' weggefallen. 'Koninkrijk' is vervangen door 'constitutionele monarchie'. Dit duidt preciezer onze staatsvorm aan.
- 5.2 Om de wetten te kunnen toetsen aan de grondwet moet er een Constitutioneel Hof komen, waarvan de leden door de Koning worden benoemd en dat bevoegd is uit zijn naam wetten onverbindend te verklaren.
- 5.3 Het openbaar bestuur staat zo dicht mogelijk bij de bevolking. Bestuurlijke taken worden waar mogelijk aan gemeenten en provincies overgelaten.
Toelichting: Redactionele wijziging waardoor het wat neerbuigende 'kleinschalig' is vervangen. Onze visie op lokaal bestuur komt hierdoor ook beter uit.
- 5.4 Leden van Gemeenteraden, Provinciale Staten, Eerste en Tweede Kamer en het Europese Parlement worden door middel van evenredige vertegenwoordiging verkozen. Dit doet optimaal recht aan de geestelijke verscheidenheid onder ons volk.
Toelichting: 'het stelsel' is vervallen; we maken geen keuze voor 'het' of 'een' stelsel hier, maar voor het principe van evenredige vertegenwoordiging. Verder redactionele wijziging.
- 5.5 Met het oog op evenwichtig bestuur houden regering en parlement hun onderscheiden staatsrechtelijke posities voor ogen. Terwille van de democratische controle dient het verkeer tussen beide zoveel mogelijk in de openbaarheid plaats te vinden.
Toelichting: Er is nu in de hoofdzin een reden genoemd voor het in het oog houden van de onderscheiden posities. De dubbele redenering in de slotzin is verdwenen door het laatste zinsdeel te schrappen.

- 5.6 Overheidsverantwoordelijkheden en overheidstaken dienen primair uitgevoerd te worden door publieke overheidslichamen. Daar waar publieke taken door andere instanties worden uitgevoerd zijn de normen die aan het optreden van de overheid gesteld dienen te worden van toepassing.

Toelichting: Het betreft hier een nieuw lid, dat is toegevoegd om onze opvatting over openbaarheid van bestuur en publieke gerechtigheid te expliciteren.

6. Europa

- 6.1 Als deelnemer aan het proces van Europese samenwerking stelt ons land zich constructief op in het verband van de Europese Unie. Beseft moet worden dat Europese naties in tal van opzichten van elkaar afhankelijk zijn en dat veel problemen een grensoverschrijdende aanpak vergen. Europese samenwerking is geen doel op zich, maar een middel. Zij staat in het teken van de bevordering van publieke gerechtigheid en niet van concentratie van economische en politieke macht.

- 6.2 Het institutionele kader waarin deze samenwerking plaatsvindt, is het geheel van verdragsafspraken dat de basis heeft gelegd voor de Europese Unie en de daarin opgenomen Europese gemeenschappen. Voor de uitvoering van de haar opgedragen taken dient de EU te beschikken over instellingen met wetgevende, uitvoerende en controlerende taken.

- 6.3 Tot de voorwaarden en begrenzings van de Europese samenwerking behoren het in acht nemen van de verscheidenheid in taal en cultuur, historische ontwikkeling en politieke tradities van de lidstaten. Er dient betrokkenheid te zijn van nationale parlementen en burgers bij de totstandkoming van besluitvorming op Europees niveau. Krachtens het beginsel van de subsidiariteit dienen besluiten zo dicht mogelijk bij de burgers genomen te worden en gaat bestuurlijke integratie derhalve gepaard met decentralisatie van verantwoordelijkheden.

Toelichting: De werkgroep heeft gekozen voor verkorting van het oude artikel, dat te lang werd gevonden en op onderdelen te specifiek voor een kernprogram. Bij de formulering van de hoofdzaken is gebruik gemaakt van de tekstvoorstellen van de Eurofractie en van leden van de Eurofractie. Hieruit resulteren deze drie artikelen, waarin ook de bezwaren uit KV-en ondervangen zijn (m.n. in art. 6.1) zonder de flexibiliteit naar de toekomst toe te verliezen. De art. 6.4, 6.5 en 6.6 (oud) zijn vervallen.

7. Leven naar Gods geboden

- 7.1 De wetgeving waarborgt de volledige bescherming van het leven van mensen vanaf de bevruchting tot het natuurlijke levenseinde. Abortus provocatus is alleen toelaatbaar als het leven van de moeder op het spel staat. Biotechnische ingrepen bij de mens zijn alleen geoorloofd indien de identiteit en eigenheid van de mens als beeld van God gewaarborgd blijft en van die technieken een helende of genezende invloed uitgaat.

Toelichting: Tweede zin (oud) is weggelaten. Sprak voor zich.

- 7.2 Het huwelijk is een publieke verbintenis tussen één man en één vrouw en is als zodanig een goddelijke instelling vanaf de schepping. De overheid regelt het huwelijk en de verhouding tussen ouders en kinderen in overeenstemming met deze oorsprong. Voorkomen moet worden dat niet-huwelijkse relaties rechtens een gelijke positie krijgen als het huwelijk, omdat dit afbreuk doet aan de unieke waarde van het huwelijk. De overheid zal ook hen die een niet-huwelijkse relatie aangaan, houden aan hun wederzijdse zorg- en maatschappelijke verplichtingen. Omdat ouders zelf de eerst-verantwoordelijken zijn om hun kinderen te verzorgen, houdt de overheid in haar fiscale en sociale beleid rekening met de beperking van de draagkracht die daaruit voortvloeit.

Toelichting: Eerste en derde zin geredigeerd (verzoek KV).

- 7.3 De overheid voert een duidelijk en doeltreffend beleid tot handhaving en bevordering van de eerbaarheid en de goede zeden in de openbare samenleving. Zo worden prostitutie en pornografie als in strijd met bijbelse normen en de menselijke waardigheid bestreden. De overheid ziet erop toe dat de media de grenzen van het fatsoen in acht nemen. Openbare godslastering en commerciële exploitatie van religie, sexualiteit en geweld op het publieke terrein worden met kracht tegengegaan.
Toelichting: Laatste zin toegevoegd (verzoek KV). Een passage over publieke godslastering ontbrak.
- 7.4 Onderscheid tussen mensen wordt alleen gemaakt op gronden die terzake relevant zijn. De overheid bestrijdt uitingen van discriminatie jegens mensen op grond van hun geloof, sekse, seksuele geaardheid, leeftijd, handicap, etnische afkomst of huidkleur.
- 7.5 Met inachtneming van de verantwoordelijkheid van elke burger voor zijn gezondheid zorgt de overheid voor een kwalitatief goede en voor ieder toegankelijke gezondheidszorg. Ze ziet erop toe dat de geneeskunde de ordeningen van God voor het menselijk leven in acht neemt, zich inspant voor herstel of verlichting voor zieken en gehandicapten, en als ze niet te genezen zijn, tracht hun lijden te verlichten zonder het zinloos te rekken. Ze draagt zorg voor voldoende personele en financiële middelen voor de benodigde verzorging en verpleging.
- 7.6 De overheid ziet verslaving aan alcohol, tabakswaaren, drugs en gokken als bedreigingen van de volksgezondheid en de rechtsorde gaat dit naar vermogen tegen door preventieve maatregelen en actieve bestrijding.
Toelichting: Het 'naar vermogen tegengaan' is nu geëxpliciteerd in het laatste zinsdeel.
- 7.7 De zondag is een rustmoment voor mens en samenleving en dient als zodanig beschermd te worden.
Toelichting: Dit punt is hier toegevoegd. In art. 3.4 wordt bescherming van zondagsrust verbonden met de voortgang van de erediensten. Hier gaat het om het collectieve rustmoment voor de hele samenleving.

8. Ontplooiing van de burgers

- 8.1 Ouders dragen de eerste verantwoordelijkheid voor het onderwijs aan hun kinderen. Zij moeten voor hun kinderen een school kunnen kiezen waar de levensbeschouwelijke richting van het onderwijs aansluit bij de opvoeding in het gezin. De overheid waarborgt daarom de toegankelijkheid en bereikbaarheid van door particulieren opgerichte (bijzondere) scholen en bekostigt deze naar dezelfde maatstaven als door haar opgerichte (openbare) scholen. De overheid waarborgt voldoende (openbaar) onderwijs en maakt in haar regelgeving geen inbreuk op de identiteit en inrichting van het bijzonder onderwijs.
Toelichting: In de laatste zin is de verantwoordelijkheid van de overheid voor voldoende openbaar onderwijs uitgedrukt.
- 8.2 De overheid bevordert dat in het onderwijs niet enkel de voorbereiding op beroepsuitoefening, maar ook de persoonlijk sociaal-culturele ontwikkeling en de burgerschapsvorming aandacht krijgen. In het openbaar onderwijs wordt gewaakt tegen de bevoordeling van enige godsdienstige of levensbeschouwelijke overtuiging.
- 8.3 Het culturele beleid is gericht op de instandhouding van ons cultureel erfgoed in de breedste zin van het woord. De overheid scheidt gunstige voorwaarden voor de ontplooiing van culturele activiteiten op alle niveaus en de toegankelijkheid van culturele voorzieningen. De overheid gaat

cultuuruitingen tegen waarin Gods naam en eer publiek wordt aangetast en zijn geboden op grove wijze worden geschonden.

Toelichting: 'aangerand' wordt 'aangetast'; het gaat hier om godslastering i.v.m. cultuuruitingen. In 7.3 gaat het om godslastering in de samenleving.

- 8.4 De overheid bevordert een mediabeleid dat ruimte biedt aan de geestelijke verscheidenheid onder ons volk.

Toelichting: Het laatste zinsdeel van 8.4 is geschrapt; dat dit moet met inachtneming van grondwet en strafwet spreekt vanzelf.

- 8.5 Subsidies op sociaal-cultureel gebied worden zodanig verstrekt dat het particulier initiatief en de zelfwerkzaamheid gestimuleerd worden. De overheid geeft in haar subsidiebeleid blijk van waardering voor het belang van de identiteit bij instellingen op levensbeschouwelijke grondslag. Zulke instellingen worden niet gedwongen tot fusie met instellingen met een andere identiteit.

- 8.6 De Rijksoverheid voert in nauwe samenwerking met de andere lidstaten van de Europese Unie een rechtvaardig beleid voor de toelating van vreemdelingen, waarbij gastvrijheid wordt geboden aan hen die omwille van hun geloof, politieke overtuiging of etnische afkomst in hun vaderland vervolging te vrezen hebben. Zij die in ons land zijn toegelaten, worden actief geholpen om in hun eigen levensonderhoud te voorzien en in te burgeren in de Nederlandse samenleving. De beleving van hun eigen godsdienst en cultuur, voorzover niet in strijd met de Nederlandse wet, wordt hun gewaarborgd.

9. Rentmeester over Gods schepping

- 9.1 Het economisch beleid moet mede ten dienste staan van de opdracht aan de mens om als een goede rentmeester de aarde op een verantwoorde wijze te beheren. De overheid ziet erop toe dat de ruimtelijke en economische ontwikkeling niet ten koste gaat van de levensvoorwaarden voor mensen, dieren en planten.

- 9.2 De overheid zorgt voor een goed niveau van infrastructuur voor wonen, arbeid, verkeer en telecommunicatie, zodat de burgers in allerlei verscheidenheid economische, sociale en culturele activiteiten kunnen ontplooien.

Toelichting: De overheid dient niet allen voor economische activiteiten een goede infrastructuur te ontwikkelen; 'sociale en culturele activiteiten' zijn toegevoegd.

- 9.3 De overheid eerbiedigt de eigen verantwoordelijkheden van het bedrijfsleven, maar waakt tegen economische machtsvorming die gezonde concurrentie verstoort. Ze bevordert – ook in internationaal verband – een eerlijke concurrentie door alle bedrijven aan dezelfde regels op financieel, sociaal en milieugebied te binden.

Toelichting: 'ook in internationaal verband' is toegevoegd.

- 9.4 De overheid erkent de maatschappelijke verantwoordelijkheid van werkgevers- en werknemersorganisaties. Overheersing van of verstremeling met de overheid door deze of andere organisaties, groeperingen of bedrijven dient echter vermeden te worden.

- 9.5 In landbouw en visserij behoort aandacht te zijn voor erkenning van het dier als scheepsel van God met eigen waarde. Dat houdt onder meer in dat het dier niet louter als biologisch materiaal of als slechts een productiefactor mag worden gezien en gebruikt. Bij genetische modificatie van dieren en planten behoort verlies van biodiversiteit te worden voorkomen en ecologische

besmetting uitgesloten te zijn.

Toelichting: het laatste zinsdeel 'modificatie binnen de soorten is verantwoord' riep vragen op en is weggelaten.

- 9.6 Een verantwoorde ontwikkeling van de gehele aarde brengt voor de rijke landen, waaronder Nederland, de verplichting mee om minder beslag te leggen op grondstoffen en milieu ten gunste van de arme landen.

10. Financieel en sociaal beleid

- 10.1 De overheid beheert de haar toevertrouwde geldmiddelen als een goed rentmeester. Ze voert een verstandig uitgavenbeleid, zodat het niveau van noodzakelijke voorzieningen in de samenleving op peil kan blijven.

Toelichting: Het laatste zinsdeel is opnieuw geredigeerd (eenduidiger en minder ingewikkeld).

- 10.2 De overheid brengt haar inkomsten in evenwicht met haar uitgaven, om te voorkomen dat latere generaties nog moeten betalen voor de welvaart die de burgers van vandaag genieten.
- 10.3 Bij belastingheffing wordt rekening gehouden met de draagkracht, waarbij gezinnen als één eenheid van draagkracht worden beschouwd en ook de kosten van kinderen in aanmerking worden genomen. De heffing van inkomstenbelasting laat een bedrag vrij dat mensen minimaal voor hun levensonderhoud nodig hebben. Aftrekposten dienen om noodzakelijke draagkracht verminderende factoren te corrigeren, maar mogen geen middel worden om belasting te ontwijken.
- 10.4 De overheid zet zich ervoor in dat iedereen door eigen arbeid in zijn levensonderhoud kan voorzien. Omdat de overheid een bijzondere verantwoordelijkheid heeft jegens kwetsbare en hulpbehoevende mensen, zorgt ze voor goede sociale voorzieningen om het levensonderhoud te waarborgen van diegenen die door ziekte, handicap of ouderdom zelf daartoe niet in staat zijn, opdat ook zij hun plaats in de samenleving kunnen innemen. Werklozen worden door het sociale-zekerheidsstelsel gestimuleerd in het arbeidsproces terug te keren.

11. Internationaal beleid

- 11.1 Omdat Christus de Koning is van alle overheden op aarde, moet de regering in haar buitenlands beleid Gods universele wet tot richtsnoer nemen. Zij bevordert daarom een internationale rechtsorde waarin geweld en agressie worden tegengegaan, geestelijke vrijheden en de culturele rechten van nationale minderheden worden geëerbiedigd, verdragen worden nageleefd en een verantwoord gebruik van arbeidskrachten en grondstoffen op deze aarde wordt nagestreefd. In het bijzonder zet zij zich in voor hen die om hun geloof worden vervolgd.
- 11.2 Het streven naar internationale gerechtigheid dringt tot samenwerking met andere staten. Instrumenten daarvoor zijn het sluiten van bondgenootschappen voor een bepaald doel, het lidmaatschap van internationale organisaties en de erkenning van de rechtsmacht van een internationaal gerechtshof.
- 11.3 Goede internationale omgangsvormen houden ook in dat staten toezien op het waarborgen van geestelijke, politieke en burgerlijke rechten waar ook ter wereld. Zij zijn geroepen schendingen van deze rechten aan de kaak te stellen. Het is niet aanvaardbaar, wanneer staten dit willen tegengaan met een beroep op het beginsel van de soevereiniteit van

de staat. Dit beginsel mag geen bron zijn van rechtswillekeur, maar veeleer van verantwoordelijkheid, toerekenbaarheid en aansprakelijkheid. Een goede ontplooiing van de internationale rechtsorde vergt derhalve dat staten elkaar aanspreken op het respecteren van universeel geldende rechten.

- 11.4 Het buitenlandse beleid van ons land wordt gevoerd in de context van de Europese Unie. Daarnaast heeft Nederland op grond van historische en culturele banden bijzondere verplichtingen ten opzichte van Indonesië, de Molukkers en Papoea's, Suriname en Zuid-Afrika. De staat Israël wordt gezien als het nationale tehuis voor de Joden en verdient vanwege historische en morele argumenten politieke steun met inachtneming van internationale rechtsbeginselen. Op bijbelse gronden weet een christen zich met het Joodse volk verbonden (Romeinen 9 t/m 11). *Toelichting: Verzoek KV en zie het commentaar van het FB. Over landbeloften wordt hier geen uitspraak gedaan. Verbondenheid met het volk Israël op bijbelse gronden wordt extra onderstreept door te verwijzen naar het bijbelgedeelte uit Romeinen.*
- 11.5 De eis tot naastenliefde verplicht rijke en arme landen samen te werken aan een rechtvaardige en duurzame internationale economische orde. Eigen welvaart mag niet ten koste gaan van ontwikkelingsmogelijkheden van arme landen. De Nederlandse overheid stelt een redelijk deel van het nationaal inkomen beschikbaar en voor ontwikkelingssamenwerking geeft bij de besteding daarvan prioriteit aan de allerarmsten. Het Nederlandse aandeel daarin moet passen in de doelstellingen van het buitenlands beleid, daarbij inbegrepen het waarborgen van de evangelieprediking in de betrokken landen. Ontwikkelingshulp gaat gepaard met voorlichting over de betekenis van Gods wet voor een goede vervulling van de overheidstaken in die landen. *Toelichting: Een passage uit 6.2 (oud) is hier als tweede zin ingelast. De werkgroep vond dat deze notie niet mocht ontbreken in het kernprogram.*
- 11.6 Voor de bescherming van eigen grondgebied onderhoudt de regering een krijgsmacht, waarvan de samenstelling en structuur in overleg met de NAVO-partners wordt ingericht. In het kader van het buitenlands beleid kan de regering eenheden van de krijgsmacht beschikbaar stellen voor internationale operaties tot herstel of bescherming van de vrede en de rechtsorde in een gebied. De regering houdt de militairen die in haar dienst staan, voor dat zij zich dienen te houden aan Gods geboden en aan de internationale verdragen inzake oorlogvoering, ook in concrete oorlogssituaties. *Toelichting: 11.2 (oud) is vervallen; inhoud van 11.6 ondervangt dit. De artikelen zijn hernummerd.*
- 11.7 Omdat ook de zwaarmacht van de overheid aan normen gebonden is, moet er gestreefd worden naar internationale afspraken om onder goed toezicht het gebruik en bezit van massavernietigingswapens terug te dringen, die duizenden mensen kunnen doden en onherstelbare verwoestingen aanrichten in Gods schepping.
- 11.8 Te midden van deze dreigingen vindt de christelijke politiek houvast in het koningschap van Christus en de zekere komst van zijn Rijk. Door Hem regeert God de wereld en zal Hij haar eens oordelen en brengen tot de definitieve verlossing van de zonde en haar gevolgen. Dit perspectief inspireert en geeft richting, ook aan het internationale beleid.

010 41735

ChristenUnie

Postbus 439
3800 AK Amersfoort
tel. 033 - 46 135 46
fax 033 - 46 101 32
e-mail: bureau@christenunie.nl

Bureau GPV

Postbus 439
3800 AK Amersfoort
tel. 033 - 46 135 46
fax 033 - 46 101 32
e-mail: bureau@gpv.nl

Bureau RPF

Postbus 302
8070 AH Nunspeet
tel. 0341 - 256 744
fax 0341 - 260 348
e-mail: rpf@rpf.nl